

NÜBÜVVET VE MEDENİYET

İSLAM DÜŞÜNCESİNDE
NÜBÜVVET ALGILARI VE
MEDENİYET TASAVVURLARI

Editörler

Prof. Dr. Abdulhamit SİNANOĞLU
Doç. Dr. Recep ARDOĞAN

Kitap
DÜNYASI

NÜBÜVVET VE MEDENİYET
-İslam Düşüncesinde Nübüvvet Algıları ve Medeniyet Tasavvurları-

Editörler

Prof. Dr. Abdulhamit SİNANOĞLU

Doç. Dr. Recep ARDOĞAN

Yayın No: 170

1. Baskı

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayıncı Sertifika No: 16628

ISBN: 978-605-351-306-3

Teknik Hazırlık ve Kapak Tasarımı:

Recep Ardoğan

Baskı, Cilt:

Modanlı Matbaacılık

Maltepe Mahallesi Davutpaşa Caddesi No: 83/3/294

Topkapı/İstanbul

Sertifika No: 34636

Eylül - 2017

İstanbul

Kitap Dünyası Yayınları

Alaylıoğlu Cad. Küçük Sk. Civan Han No: 6 / D: 4

Cağaloğlu - İSTANBUL

Tel: 0212.514 93 05

www.kitapdunyasi.com.tr

bilgikitapdunyasi@gmail.com

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	3
-------------	---

<i>Fikret KARAMAN</i>	14
-----------------------------	----

HZ. PEYGAMBER (S.A.S.)'İN TEBLİĞ MEKTUPLARI.....	14
---	-----------

-MUHTEVA VE DİPLOMATİK TEAMÜL-	14
---	-----------

A. GİRİŞ	14
----------------	----

a) Kur'ân-ı Kerim ve Tebliğ.....	15
----------------------------------	----

b) Hadisler ve Tebliğ.....	15
----------------------------	----

B. TEBLİĞ MEKTUPLARI, ELÇİLER VE DİPLOMATİK TEAMÜL	17
--	----

1. Mekke Dönemi	17
-----------------------	----

2. Medine'de Davet ve Tebliğ	18
------------------------------------	----

3. Hazırlık ve Yazışma Servisinin Kurulması.....	19
--	----

4. Yazı Ve Mektupların Mühürlenmesi	19
---	----

5. Elçilerin Seçimi ve Görevlendirilmeleri	20
--	----

6. Diplomatik Teamül.....	23
---------------------------	----

7. Mektuplar ve Farklılıklar.....	25
-----------------------------------	----

8. Mektupların İslâm'ın Tebliğindeki Yeri ve Değeri.....	26
--	----

SONUÇ.....	30
------------	----

EKLER.....	33
------------	----

<i>Recep ARDOĞAN</i>	41
----------------------------	----

PEYGAMBERİN BEŞERİYETİ	41
-------------------------------------	-----------

GİRİŞ	41
-------------	----

1. ALLAH'IN TARIHE VE TOPLUMA İNAYETİ OLARAK NÜBÜVVET	42
---	----

2. MEDENİYET KILAVUZLUĞU OLARAK NÜBÜVVET	44
--	----

2.1. Cihan Şümüli Mesaj ve Dışa Açık Toplum	45
---	----

2.2. Medeniyet Yolculuğunda Sabiteler ve Değişkenler: Din ve Şeriat	50
---	----

3. İLİM VE HİKMET ÖNCÜSÜ OLARAK PEYGAMBER.....	58
--	----

4. İNSAN-I KÂMİL OLARAK PEYGAMBER.....	67
--	----

5. İDEAL SİYASETİN MODELİ OLARAK HZ. PEYGAMBER	69
--	----

5.1. Özgürlükçü ve çoğulcu Mesaj.....	69
5.2. Toplum Sözleşmesi	70
5.3. Siyer: Uluslararası Hukuk	73
SONUÇ.....	74

Şaban Ali DÜZGÜN **77**

DEĞER TEMELLİ MEDENİYET KÜLTÜRÜ VE KÜLTÜRSÜZ MEDENİYETLER **77**

GİRİŞ	77
1. DİN, FİKİR GÖÇÜ VE MEDENİYET	77
2. TEMELLİ/DEĞERLİ/TUTARLI/KALICI OLANI İNŞAYA DOĞRU.....	79
3. BATI-DIŞI YENİ BİR MEDENİYETİN İMKÂNINA İLİŞKİN TARTIŞMALAR.....	85
SONUÇ.....	87

Mücteba ALTINDAŞ **89**

KUR'ANÎ KİMLİK İLE KÜLTÜREL KİMLİK BAĞLAMINDA PEYGAMBERLİK ALGIMIZ..... **89**

GİRİŞ	89
1. NÜBÜVVET-VELÂYET İLİŞKİSİ	90
2. VAHİY-İLHAM İLİŞKİSİ.....	95
3. MUCİZE-KERAMET İLİŞKİSİ	99
SONUÇ.....	104

Yaşar ÜNAL **107**

HZ. MUHAMMED VE SİYÂSETİ..... **107**

GİRİŞ	107
1. MEKKE DÖNEMİ	107
2. MEDİNE DÖNEMİ.....	109
SONUÇ.....	120

Mahmut ÇINAR **124**

MÂTÜRİDİLİĞİN HZ. PEYGAMBER TASAVVURU..... **124**

GİRİŞ	124
1. HZ. PEYGAMBER'İN NÜBÜVVETİ	126
1.1. Hz. Peygamber'in Zâtı.....	126
1.2. Hissî ve Akli Mücizeleri.....	127
1.3. Hz. Peygamber'in Görevlendirildiği ORTAMIN Özellikleri.....	129
1.4. Hz. Peygamber'in Sîreti.....	130

2. HZ. PEYGAMBER'İN İSMETİ.....	130
3. HZ. PEYGAMBER'İN SON PEYGAMBER OLUŞU	131
4. HZ. PEYGAMBER'İN FAZİLETİ	131
SONUÇ.....	132

Emine ÖĞÜK **134**

SÜNNETİN KELÂM İLMİNE KAYNAKLIĞI	134
-EBU MANSÜR EL-MÂTÜRÎDÎ ÖRNEĞİ-	134
GİRİŞ	134
1. BİLGİ DEĞERİ AÇISINDAN SÜNNETİN KAYNAKLIĞI	139
2. YÖNTEM AÇISINDAN SÜNNETİN KAYNAKLIĞI.....	146
SONUÇ.....	151

Ayşe Nur GÜDEKLİ **154**

MU'TEZİLE KELÂMININ NÜBÜVVET TEORİSİNİN DAYANDIĞI ASILLAR/ESASLAR	154
-ŞERHU'L-USÛLİ'L-HAMSE ÖRNEĞİ-	154
GİRİŞ	154
1. MU'TEZİLE'NİN KELÂM SİSTEMİ İÇİNDE NÜBÜVVET 'İN YERİ	155
2.ŞERHU'L-USÛLİ'L-HAMSE ÖRNEĞİNDE MU'TEZİLE'NİN NÜBÜVVET TEORİSİNİN DAYANDIĞI ANA ESASLAR	156
2.1. Allah'ın, Kabih Fii'l İşlemekten Münezzehe Oluşu.....	157
2.2. Teklif	159
2.3. Vücüb Alellâh	161
2.4. Lütuf.....	162
2.4. Salâh-Aslah	162
2.5. İsmet	164
2.6. Mûcize.....	165
SONUÇ.....	165

Fatma Candan GÜNAYDIN **168**

İMAM MATÜRÎDÎ'NİN PEYGAMBER TASAVVURU/ İSMET ANLAYIŞI.....	168
GİRİŞ	168
1. İTÂB ÂYETLERİNİN TE'VİLİNDE MÂTÜRÎDÎ'NİN USÛLÜ	170
2. MUHATABIN TESBİTİ	171
3. NEHYİN SAKINDIRMA ANLAMI TAŞIMAMASI	179
4. NEHYİN BAŞLANGIÇTA OLMASI (İBTİDÂEN)	182

5. İSMET MİHNETİ KALDIRMAZ.....	184
---------------------------------	-----

Asiye TIĞLI 191

HZ. PEYGAMBER VE ÇAĞDAŞ NÜBÜVVET YORUMLARI	191
-İRANLI ÇAĞDAŞ DÜŞÜNÜR ABDULKERİM SURUŞ'UN NEBEVÎ TECRÜBE ANLAYIŞI VE ELEŞTİRİLER ÇERÇEVESİNDE BİR ANALİZİ-.....	191
GİRİŞ	191
SURUŞ'UN NEBEVÎ TECRÜBE ANLAYIŞINA YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER.....	199
SONUÇ.....	207

Vezir HARMAN 211

RESÛL VE NEBÎ KAVRAMLARI ÇERÇEVESİNDE PEYGAMBERLİĞİN DİNDEKİ YERİ	211
GİRİŞ	211
1. PEYGAMBERLİĞİN İMKÂNI VE GEREKLİLİĞİ	212
3. RESÛL VE NEBÎ KAVRAMLARININ BİRBİRİYLE İLİŞKİSİ.....	215
4. HÂTEMU'L-ENBİYÂ BAĞLAMINDA RESÛL VE NEBÎ	226
5. DİN VE ŞERİAT KAVRAMLARININ RESÛL VE NEBİLERLE BAĞLANTISI	228
6. İTAATIN GEREKLİLİĞİ AÇISINDAN RESÛL VE NEBİNİN DEĞERİ	231
SONUÇ.....	238

İsmail BULUT 243

NÜBÜVVETE ÇAĞDAŞ BİR YAKLAŞIM	243
-MUHAMMED FERİD VECDİ ÖRNEĞİ-.....	243
GİRİŞ	243
1. İLMİ HAYATI	246
2. NÜBÜVVET ANLAYIŞI.....	247
2.1. Vahiy	249
2.2. Mucize.....	258
2.3. Nübüvvet-Medeniyet İlişkisi	262
SONUÇ.....	265

Hüseyin DOĞAN 269

ALEVÎ KLASİKLERİNDE PEYGAMBERLİK VE HZ. MUHAMMED TELAKKİSİ.....	269
GİRİŞ	269
1. PEYGAMBERLİĞİN İMKÂN VE GEREKLİLİĞİ	270

2. PEYGAMBERLERİN TEMEL ÖZELLİKLERİ VE GEÇMİŞ PEYGAMBERLERE İLİŞKİN BAZI MU'CİZELER	273
3. BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED	278
4. HZ. MUHAMMED (S.A.V.) SEVGİSİ-MUHABBETİ	286
5. HZ. MUHAMMED (S.A.V.) VE HZ. ALİ (R.A.)TASAVVURU.....	288
6. PEYGAMBERLİKLE İLİŞKİLİ DİĞER MESELELER.....	291
6.1. Mi'rac Mu'cizesi.....	291
6.2. Velînin Kerâmeti.....	293
6.3. Şefa'at Algısı.....	295
SONUÇ.....	296

Erkan YAR **300**

MUCİZENİN İMKANSIZLIĞI.....	300
GİRİŞ	300
MUCİZE	300
1.2. Doğa Olaylarının Yasası	302
2.2. Doğa Olaylarında Nedensellik	304
2.3. Dinsel Otorite İnşasında Mucize.....	306
SONUÇ.....	316

Özden KANTER **317**

PEYGAMBER ANLAYIŞI AÇISINDAN İSRA VE MİRAC	317
GİRİŞ	317
1. İSLAM ÖNCESİ KÜLTÜRLERDE MİRAC.....	318
2. İMAN NESNESİ OLARAK İSRA VE MİRAC.....	322
3. KUR'AN AÇISINDAN MİRAC OLAYI	324
4. MİRAC HADİSLERİNİN ÇÖZÜMLENMESİ	329
SONUÇ.....	333

Ahmet ÖZVARİNLİ **335**

MUSTAFA SABRİ EFENDİ'DE NÜBÜVVET VE MUCİZE MESELESİ	335
GİRİŞ	335
1. MUSTAFA SABRİ'DE NÜBÜVVET ANLAYIŞI	335
1.1. Nübüvvetin İspatı ve Gerekliliği.....	335
1.2. Peygamberler Hepsinin Doğudan Gelmesi Meselesi	341
1.3. Peygamberlerin İsmeti Sorunu.....	342
1.4. Hatm-i Nübüvvet.....	344

1.5. Nübüvvetin Kesbi Olmayışı	347
1.6. Mustafa Sabri'nin Yeni Akılcılık Okulunun Nübüvvet Anlayışına Eleştirileri	350
2. MUSTAFA SABRİ'DE MUCİZE	359
2.1. Mucizenin Tanımı.....	359
2.2. Mucizenin Aklen İmkânı.....	361
2.3. Mucizenin Naklen Sübûtu	366
2.4. Mucize Çeşitleri.....	368
2.5. Mucize-Sünnetullah İlişkisi	376
2.6. Hz. Peygamberin Mucizeleri	379
2.7. Mucizeyi Reddedenler ve Eleştirisi	382
SONUÇ.....	392

Selim ÖZARSLAN **396**

BATIDA İSLAMOFOBİNİN ARTMASI, CAMİ SALDIRILARI VE BU EYLEMLERİN ALTINDA YATAN İSLAM VE HZ. PEYGAMBER TASAVVURU **396**

GİRİŞ	396
1. BATI'NIN İSLÂM'A KARŞI DURUŞUNUN SEBEPLERİ	398
2. BATI'DA DOĞRU İSLÂM VE HZ. PEYGAMBER ALGISİ	401
SONUÇ.....	402

Özcan TAŞCI **403**

LESSİNG'DE HZ. MUHAMMED ALGISİ **403**

GİRİŞ: GOTTHOLD EPHRAIM LESSING (1729-1781)	403
1. LESSING DÖNEMİNDE HZ. MUHAMMED HAKKINDA BATI'NIN GENEL YARGISI	404
2. AYDINLANMA DÖNEMİ: ZİHNİYETTE DEVRİM	408
3. LESSİNG'DE HZ. MUHAMMED'İN VASIFLARI	409
3.1. Mucizeleri Olmayan Sadece Vahiy Alan Normal Bir Beşer	409
3.2. Hz. Muhammed'in Getirdiği Öğretiler Aklın ve Fitratın Onayladığı Öğretilerdir	415
SONUÇ.....	419

Ahmet Emin SEYHAN **420**

PEYGAMBER TASAVVURUNUN MÜSLÜMAN-TÜRK HALKININ DİNİ ANLAYIŞLARINA ETKİSİ **420**

-MEHMED BİCAN'IN MUHAMMEDİYE ADLI ESERİ ÖZELİNDE BİR DEĞERLENDİRME- **420**

GİRİŞ	420
1. MUHAMMEDİYE'DE ORTAYA KONULAN PEYGAMBER TASAVVURU	422

2. KUR'ÂN MERKEZLİ PEYGAMBER TASAVVURU	433
SONUÇ.....	435

Fadıl AYĞAN

440

ORTAÇAĞ'DAN GÜNÜMÜZE HİRİSTİYAN TEOLOGLARIN HZ. PEYGAMBER TASAVVURUNA BİR BAKIŞ: ALGI VE GERÇEKLER..... 440

GİRİŞ	440
1. ORTAÇAĞ'DA HİRİSTİYAN TEOLOGLARIN HZ. PEYGAMBER TASAVVURUNA BİR BAKIŞ.....	441
1.2 Yuhanna ed-Dimeşki'nin (John of Damascus)	443
1.2 İlimli Yaklaşım: Patrik Timothy ve İbrahim Taberânî (Abraham of Tiberias)	444
2. MODERN DÖNEMDE HİRİSTİYAN DÜNYASINDA HZ. MUHAMMED TASAVVURUNA BİR BAKIŞ ...	447
2.1. Geleneksel Yaklaşım.....	447
2.2. İlimli Yaklaşım.....	449
SONUÇ.....	453

Tuğba ÖZTÜRK

456

İMAM MÂTÜRİDÎ'NİN İBN RAVENDİ'NİN NÜBÜVVETİ İSPAT ARGÜMANLARINI DEĞERLENDİRİŞİ

456

GİRİŞ	456
1. İBN RAVENDİ PORTRESİNİN YENİDEN İNŞASI	457
2. KİTABÜ'T-TEVHİD'DE İBN RAVENDİ'NİN NÜBÜVVETİ İSPAT GÖRÜŞLERİ	459
2.1. PEYGAMBERLERİN Yardımıyla Gıdaları Ve Zehirleri Birbirinden Ayırt Etme.....	460
2.2. Hz. Peygamberin nübüvvetine Kur'an'la istidlal.....	460
2.3. Yahudi Bilginlerin Hz. Muhammed'i Tanımaları.....	461
SONUÇ.....	461

Halit ÇİL

463

YESRİB'İN MEDİNE'YE DÖNÜŞÜMÜNDE HZ. PEYGAMBER'İN SİYASİ ROLÜ

463

GİRİŞ	463
1. HİCRET ÖNCESİ.....	463
1.1. HİCRET ÖNCESİ MEDİNE	463
1.2. DİNİ, SOSYAL VE EKONOMİK HAYAT	465
1.3. HİCRETE DOĞRU	466
2. HİCRET	468
2.1. YOLCULUK STRATEJİSİ	469

2.2. HİCRETTEKİ PRENSİPLER.....	469
3. HİCRET SONRASI MEDİNE'NİN DÖNÜŞÜMÜ	470
3.1. MESCİD-İ NEBEVÎ.....	470
3.2. MUÂHAT (KARDEŞLEŞTİRME):.....	473
3.3. MEDİNE VESİKASI	474
SONUÇ.....	482
MÜELLİFLER	485

PEYGAMBER ANLAYIŞI AÇISINDAN İSRA VE MİRÂÇ

GİRİŞ

Hz. Muhammed'e isnat edilen duyusal mucizeler hakkında Kur'an ayetlerine yapılan atıflar, gerçekte bu mucizeler için delil olma niteliğinde değildir. Bu mucizeler, ondan önceki din mensuplarının iman ettikleri onları isnat edilmekte veya bazıları da o dinlerin kutsal metinlerinde zikredilmektedir. Hz. Muhammed'e isnat edilen duyusal mucizeleri temellendirmek için Kur'an'a değil de hadislere atıflar yapılmaktadır. Ancak bu mucizeler içerisinde sadece ayın yarılması ve isra ve miraç ile ilgili olarak Kur'an'a atıflar yapılmaktadır. Atıf yapılan ayetler ise, asıl olarak ona bu mucizelerin verildiğine delalet etmemekte; aksine ona mucizeler verilmediğine açık bir şekilde işaret eden ayetler görmezlikten gelinmektedir. Ona nispet edilen duyusal mucizeler içerisinde isra ve miraç olayı ise neredeyse ona özel olarak kabul edilmekte ve bu mucizeler içerisinde ayrı bir öneme sahip kılınmaktadır.

Miraç sözcüğünün türediği *urûc*, asıl olarak yükselmek anlamına gelmektedir ve bu sözcüğün zıddı da *nüzûldür*.¹ *Mi'râc* (ç. *meâric*, *meâric*) merdiven yani yükselme fiilinde kullanılan araç anlamındadır.² Kur'an'da, yükselmek anlamında *suud*, *ref* ve *rukıyy* sözcükleri de kullanılmaktadır. "*Melekler ve Ruh ona süresi elli bin yıl olan bir günde yükselir*"³ ayetinde meleklerin yükselişi "*Ve eğer onların üzerine gökten bir kapı açsak da oradan yukarıya çıkacak olsalar*"⁴ ayetinde ise insanların imkansız olan göğe yükselişi bu sözcükle

¹ "Allah, yere gireni, yerden çıkana; gökten ineni/nüzûl ve oraya yükseleni/urûc bilir. O, çok merhamet edicidir, çok bağışlayıcıdır" (Sebe 34/2; krş. Hadîd 57/4) ayetinde bu sözcük iniş sözcüğünün zıddı bir anlamda kullanılmaktadır.

² İbn Manzûr, Ebu'l-Fadl, *Lisânu'l-Arab*, Beyrut 1990, 2/322.

³ Meâric 70/4. Bu ayette meleklerin ve ruhun süresi elli bin yıl bir günde ona yükseldiği ifade edildiği gibi "*Gökten yere kadar bütün işleri Allah yürütür. Sonra bu işler, süresi sizin hesabınızla bin yıl olan bir günde O'na yükselir*" (Secde 32/5) ayetinde ise işlerin bu sürede Allah'a yükselmesi ifade edilmektedir.

⁴ Hicr 15/14. Krş.